

שלשה מלכים שמלכו בישראל, וכן ארבעה הדיוטות שהיו בישראל — אין להן חלק לעולם הבא.

ואלו הם אותם שלשה מלכים:

ירבעם,

אהאב,

ומנשה.

רבי יהודה חולק על תנא קמא ואומר: מנשה — יש לו חלק לעולם הבא. שנאמר: "זיתפלל אליו וישמע תחנונו וישיבהו ירושלים למלכותו וידע מנשה כי ה' הוא האלקים".

אמרו לו: למלכותו אמנם השיבו הקדוש ברוך הוא, שכן היא משמעות הכתוב: "וישיבהו ירושלים למלכותו". אבל — ולא לחיי העולם הבא השיבו.

ואלו הם ארבעה ההדיוטות שאין להם חלק לעולם הבא:

בלעם,

ודואג,

ואחיתופל,

וגחזי.

ובגמרא יתבאר מנין לנו שאותם מלכים והדיוטות אין להם חלק לעולם הבא.

גמרא

והוינן בה: וכל כך למה? כלומר, מה חמור כל כך בזה שאומר שאין תחיית המתים מן התורה, עד שעונשו הוא שלא יהיה לעתיד? (35)

ואמרינן: תנא [כך שנינו בבביתא]: הוא כפר בתחיית המתים, לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים, ולא יבוא לחיי עולם הבא. שכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא — מדה כנגד מדה הן (36) (37).

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מניין שכל מדותיו של הקדוש ברוך הוא מדה כנגד מדה הן?

שנאמר בזמן שצר מלך ארם על שומרון, והיה רעב גדול בארץ: "ויאמר אלישע שמעו דבר ה' וגו' כעת מחר טאה סלת בשקל וסאתים שערים בשקל בשער שומרון". דהיינו, שתחת שעד עתה היה יוקר גדול בארץ, עד שהיה נמכר ראש חמור בשמונים

נזהרין בכל השמות.

ובמס' שבועות [לה אן כתבו, שאם הוגה את השם, אבל אינו מתכוין להזכרת השם, אלא לענין אחר, יתכן שמותר. עיי"ש.

36. כך מצינו גם במשנה במס' סוטה [ח ב]: "במדה שאדם מודד — בה מודדין לו. היא קשטה את עצמה לעבירה — המקום נוולה וכו'". עיי"ש. ועיי' בגמרא שם. ועיי' מהרש"א ד"ה מנין.

37. ביאר בעיון יעקב, שאף תחיית המתים הוא דבר כללי, והיה ראוי שהכופרים בה יעמדו לתחיה, כדי שיראו ששיקרו במה שכפרו, ואחר

35. ודאי שכפירה גדולה היא. אבל למה הקדים כפירת תחית המתים קודם לכפירת תורה מן השמים ואפיקורסים? מהרש"א.